

SAMNINGUR

Fjölmiðlanefnd, Borgartúni 21, 105 Reykjavík, kt. 450911-0110, og Neytendastofa, Borgartúni 29, 105 Reykjavík, kt. 690605-3410, gera með sér svofelldan samning:

Samstarfssamningur um eftirlit með viðskiptaboðum

1. gr.

Markmið

Markmið með samningi þessum er að skýra starfssvið og hlutverk Fjölmiðlanefndar og Neytendastofu auk þess að kveða á um verkefnaskiptingu í því skyni að tryggja skilvirkt eftirlit með framsetningu og innihaldi viðskiptaboða.

2. gr.

Lagagrundvöllur

Samningur þessi er gerður á grundvelli 5. mgr. 7. gr. laga um fjölmiðla nr. 38/2011. Þar segir að Fjölmiðlanefnd skuli gera samstarfssamning við Neytendastofu um mál sem geta varðað starfssvið þessara stofnana.

3. gr.

Hlutverk Fjölmiðlanefndar

Eftirlitshlutverk Fjölmiðlanefndar samkvæmt lögum um fjölmiðla nr. 38/2011 nær til þeirra miðla sem teljast fjölmiðlar í skilningi laganna. Til fjölmiðla teljast m.a. dagblöð og tímarit, ásamt fylgiritum þeirra, netmiðlar, hljóð- og myndmiðlar og aðrir sambærilegir miðlar. Hljóðvarps- eða sjónvarpsrásir eða önnur fjölmiðlaþjónusta undir ritstjórnarábyrgð fjölmiðlaveitu getur talist vera fjölmiðlaþjónusta og þar af leiðandi fjölmiðill, þó svo að þjónustan sé veitt á öðrum vettvangi, t.d. á vef eða mynddeiliveitu. Hér er átt við þegar hljóðvarps- eða sjónvarpsrásir nýta sér þjónustu, eins og t.d. YouTube, Facebook eða Instagram til að dreifa fjölmiðlaefni sínu. Fjölmiðlanefnd hefur einnig eftirlit með því að mynddeiliveitur með staðfestu hér á landi hafi gripið til þeirra ráðstafana sem mælt er fyrir um í V. kafla A laga um fjölmiðla nr. 38/2011. Til mynddeiliveitna teljast m.a. vefsíður, forrit og tilteknir hlutar samfélagsmiðla, eins og Facebook, YouTube, Instagram, Snapchat og TikTok, sem miðla myndefni, hvort sem það stafar frá miðlinum sjálfum eða er notendaframleitt efni.

Hlutverk Fjölmiðlanefndar samkvæmt VI. kafla laga um fjölmiðla nr. 38/2011 sem hafa þýðingu í samskiptum hennar og Neytendastofu eru m.a. eftirfarandi:

- að hafa eftirlit með viðskiptaboðum í fjölmiðlum, þar með talið viðskiptaboðum fyrir áfengi, tóbaksvörur, nikótínvörur, rafrettur, áfyllingar fyrir rafrettur og happdrættis- og veðmalastarfsemi sem ekki hefur leyfi lögum samkvæmt hér á landi. Sama gildir um viðskiptaboð fyrir ávísunarskyld lyf, eins og kveðið er á um í lyfjalögum
- að hafa eftirlit með duldum viðskiptaboðum í fjölmiðlum
- að tryggja vernd barna gegn ótilhlýðilegum viðskiptaboðum í fjölmiðlum
- að hafa eftirlit með vöruinnsetningu í hljóð- og myndefni og tryggja að vöruinnsetning gegn greiðslu sé ekki gerð í trúarlegu efni, neytendaefni, fréttum og fréttatengdu efni eða efni sem ætlað er börnum
- að hafa eftirlit með kostun hljóð- og myndefnis og tryggja að fréttir og fréttatengt efni í fjölmiðlum sé ekki kostað
- að tryggja að fyrirtæki sem hefur að aðalstarfsemi sölu eða framleiðslu á tóbaksvörum, nikótínvörum, rafrettum eða áfyllingum fyrir rafrettur kosti ekki dagskrárliði eða aðra fjölmiðlaþjónustu og að aðilar sem reknir eru í hagnaðarskyni kosti ekki barna- og unglingsæfni

4. gr.

Hlutverk Neytendastofu

Eftirlitshlutverk Neytendastofu nær til viðskiptahátta atvinnurekenda sem ætlað er að hafa áhrif hér á landi og er ekki takmarkað við tiltekna markaði, miðla eða form. Stofnunin getur beint athugasemdum sínum að atvinnurekendum óháð rekstrarformi og hver aðkoma þeirra að viðskiptaháttunum er. Neytendastofa sinnir auk þess eftirliti með fjölda lagabálka þar sem fjallað er um hagsmuni neytenda og skyldur atvinnurekenda í tilteknum viðskiptum.

Hlutverk Neytendastofu samkvæmt markaðssetningarlögum nr. 44/2026 auk annarra laga sem stofnuninni er falið eftirlit með og hafa þýðingu í samskiptum hennar og Fjölmiðlanefndar eru m.a. eftirfarandi:

- að koma í veg fyrir viðskiptahætti sem teljast andstæðir góðum viðskiptaháttum og að stuðla að auknu gagnsæi markaðarins
- að sjá til þess að viðskiptahættir séu ekki villandi eða líklegir til að blekkja neytendur, þ.m.t. með því að upplýsa ekki um viðskiptalegan tilgang
- að gæta þess að neytendur fái ekki rangar upplýsingar og að gætt sé sanngirni gagnvart keppinautum
- að hafa eftirlit með því að auglýsingar séu á íslensku og að sérstakrar varkárni sé gætt í viðskiptaháttum sem beinast að börnum og ungmennum undir 18 ára aldri
- að fylgja því eftir að atvinnurekendur viðhafi góða markaðshætti að teknu tilliti til neytenda, atvinnurekenda og almennra samfélagshagsmuna

- að tryggja að auglýsingabanni fyrir nikótínvörur, rafrettur og áfyllingar fyrir rafrettur sé fylgt, sbr. 11. gr. laga nr. 87/2018

5. gr.

Afmörkun eftirlits

Komi upp mál sem geta fallið undir eftirlit beggja stofnana tekur Fjölmiðlanefnd til meðferðar mál er beinast að fjölmiðlum, sbr. nánari afmörkun í 3. gr. samnings þessa, en Neytendastofa mál er beinast að öðrum aðilum en fjölmiðlum. Þrátt fyrir framangreint geta stofnanirnar ákveðið í einstaka tilvikum að Neytendastofa taki til meðferðar mál sem falla undir eftirlitshlutverk beggja stofnanna séu aðstæður með þeim hætti.

Berist annarri stofnuninni erindi eða ábending sem þarfnast rannsóknar og getur samkvæmt lögum fallið undir eftirlit beggja stofnananna, og ekki er skýrt af samningi þessum hvor þeirra skuli taka málið til meðferðar, skal gera hinni stofnuninni grein fyrir málinu og sameiginleg afstaða tekin um afgreiðslu þess.

Berist annarri stofnuninni erindi eða ábending sem heyrir ekki undir eftirlit hennar eða sem hinni stofnuninni er falin umsjón með samkvæmt samningi þessum, skal það framsent eins fljótt og mögulegt er.

6. gr.

Samskipti stofnananna

Framkvæmdastjóri Fjölmiðlanefndar og forstjóri Neytendastofu eiga með sér reglulega fundi og koma á og fylgjast með samskiptum starfsmanna í einstökum málum. Tíðni samskipta og funda fer eftir þörfum hverju sinni.

Við meðferð mála geta stofnanirnar leitað sjónarmiða hjá hvor annarri í samræmi við rannsóknarreglu stjórnsýslulaga nr. 37/1993.

Önnur stofnunin getur tekið þátt í verkefnum hinnar, enda falli þátttakan að lögbundnum verkefnum hennar. Á þessum forsendum getur t.d. önnur stofnunin lagt mat á tiltekna þætti í verkefni hinnar stofnunarinnar, sem síðan má leggja til grundvallar við úrlausn verkefnisins sem hluti af gögnum málsins, enda sé reglum stjórnsýslulaga nr. 37/1993 fylgt.

7. gr.

Sjálfstæði og hagsmunaárekstrar

Ákvarðanir annarrar stofnunarinnar takmarka ekki eða breyta ákvörðunum hinnar, nema lög heimili.

Gæta skal þess að samskipti samkvæmt samningi þessum torveldi ekki lagaskyldum stofnananna til þess að taka sjálfstæðar ákvarðanir við úrlausn mála á verksviði þeirra.

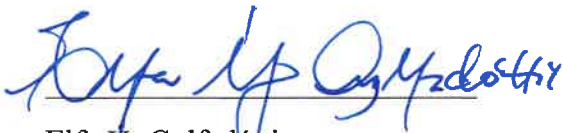
8. gr.

Gildistaka samnings

Gildistími samnings þessa er frá undirritun.

Af samningi þessum eru gerð tvö samhljóða frumrit sitt handa hvorri stofnun.

Reykjavík, 6. október 2026

Elfa Yr Gylfadóttir
framkvæmdastjóri Fjölmíðlanefndar

Þórunn Anna Árnadóttir
forstjóri Neytendastofu